

Stichting Lezen & Schrijven Bonaire Jaarverslag 2023

“Laaggeletterdheid aanpakken
bij de basis: onze kinderen.”

Extra uitgelicht in dit jaarverslag:

- Summerschool -
- Mediabus -
- Taallessen -
- Voorleesdag -
- Biblioneef -

Het jaar 2023 gezien door de ogen van.....

Leonard Domacasse, voorzitter van Stichting Lezen & Schrijven Bonaire.

De Stichting Lezen en Schrijven Bonaire is acht jaar geleden opgericht op initiatief van de Rotary om geletterdheid te verbeteren onder kinderen van 0 tot 18 jaar op Bonaire. Geletterdheid is de competentie om informatie te begrijpen en doelgericht te gebruiken. Het behelst meer dan kunnen lezen en schrijven. Geletterdheid vormt voor ieder mens een basisvoorwaarde om structureel op de arbeidsmarkt te kunnen functioneren. Daarnaast ondersteunt het de zelfredzaamheid en de gezondheid. Ook werkgevers hebben er veel baat bij dat hun werknemers over deze vaardigheden beschikken.

Het bestuur heeft het afgelopen jaar zich ingezet om relaties te onderhouden met de andere instellingen en organisaties op het terrein van laaggeletterdheid op het eiland. Wij zijn een groot voorstander van samenwerking en zoeken altijd naar verbinding met anderen. Zo ijveren wij er al jaren voor om de samenwerking met de bibliotheek nu invulling te geven. Samen kunnen we zoveel meer betekenen voor Bonaire. Ook hechten wij veel waarde aan afstemming met FORMA en een goede werkrelatie met de scholen. Ook in 2024 zullen wij ons daar weer voor inzetten.

Wij zijn trots op onze geslaagde projecten van het afgelopen jaar; bv. de Mediabus die dagelijks naar de scholen en opvang rijdt. Ook verwijs ik graag naar de activiteiten van de Summerschool in de vakanties die al jaren een succes zijn.

In november organiseerden wij de Voorleesdag met meer dan 130 vrijwilligers. Dat is een record aan aantal deelnemers. En de gratis cursussen Nederlands voor volwassenen waar in 2023 meer dan 60 mensen meededen. In 2023 hebben wij ook weer werk gedaan voor Biblionef. Wij doen namens Biblionef de coördinatie van de verspreiding van gratis boeken uit Nederland.

Ik dank iedereen die in 2023 zich heeft ingezet voor de stichting en met name Darly en Paul, onze vaste crew, die zich al jaren inzetten voor de stichting. Tevens dank ik de leerkrachten van Summerschool en de taallessen, die met veel liefde en passie de lessen verzorgen.

Ik zie met veel vertrouwen 2024 tegemoet.

Leonard Domacasse, voorzitter

Missie

Door een structurele aanpak, gericht op kinderen, streven wij ernaar laaggeletterdheid te verbannen van het eiland.

Visie

Voor een duurzaam resultaat begint aanpak en preventie van laaggeletterdheid bij de basis: de kinderen. Een jong kind is enorm gevoelig voor taal. Als een kind drie jaar is kun je al zien dat er een groot verschil is in de woordenschat, tussen kinderen die veel in aanraking komen met taal en kinderen die weinig taal horen. Dit verschil in taalontwikkeling halen kinderen later moeilijk in. De stichting focust zich erop dit verschil zo klein mogelijk te maken.

Bestuur

Ook in 2023 kwam het bestuur om de zes weken samen om de lopende projecten te monitoren en daar waar nodig bij te stellen en uiteraard werden de financiën besproken.

Ons bestuur bestaat uit de volgende bestuursleden:

- Dhr. L. Domacasse, voorzitter.
- vacature, secretaris
- Dhr. J. T. Janga, penningmeester
- Dhr. R. Nicholson, bestuurslid
- Mw. M. Buys, bestuurslid

De 5 rollen van Stichting Lezen & Schrijven Bonaire:

- 1) **Aanjager:** Wij activeren en stimuleren organisaties en individuen in de publieke en private sector;
- 2) **Communicator:** Wij vragen constante aandacht voor de thema's waar wij voor staan;
- 3) **Uitvoerder:** Wij helpen partners/organisaties hun verantwoordelijkheid in de praktijk te brengen;
- 4) **Kenniscentrum:** Wij informeren individuen en organisaties over laaggeletterdheid en gerelateerde thema's;
- 5) **Fundraiser:** Wij halen financieringen binnen om onze projecten ter verbetering van de laaggeletterdheid te kunnen financieren.

Partners

Wij werken samen met partners in het onderwijs, kinderopvang, gezondheidszorg en overheidsinstellingen, waaronder:

- Scholen Gemeenschap Bonaire
- Primair Onderwijs
- Taalpunt Bonaire
- Fundashon Forma

- Fundashon Lesa ta dushi
- Centrum voor jeugd en gezin
- Biblioteka Públiko
- Crèches
- Stichting Jong Bonaire
- Openbaar Lichaam Bonaire
- Rijksdienst Caribisch Nederland
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen
- Ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid
- NGO Plataforma Bonaire
- Stichting Professionele kinderopvang Bonaire

Financiering

De Stichting wordt gefinancierd door overheden en fondsen. Daarnaast hebben de volgende sponsors geholpen om onze projecten te realiseren:

Financiën

U vindt op onze website de jaarrekeningen en meer informatie over onze actuele projecten:

www.lezenenschrijvenbonaire.org/organisatie

Fondsen en Sponsors - *Budgetneutraal*

In de eerste jaren van het bestaan van onze stichting werden de meeste projecten gefinancierd door de Rotary Club Bonaire. Uiteraard zijn wij toen ook door andere bedrijven ondersteund, hetzij financieel, hetzij door het faciliteren van voorzieningen die wij nodig hadden. Ook ontvingen wij weer veel particuliere donaties.

Sinds 2016 krijgen wij ook via fondsen en sponsors de nodige financiële middelen toegewezen en al sinds 2018 lukt het ons om volledig budgetneutraal, dat wil zeggen dat alle kosten gedekt worden door deze fondsen en sponsoringen, te draaien.

Een enorme mijlpaal voor ons en iets waar wij enorm trots op zijn, want dit betekent dat de noodzaak van ons werk gezien en gewaardeerd wordt!

Wij vragen, vergezeld door een uitvoerig omschreven projectplan, m.n. in Nederland bij verschillende instanties fondsen aan voor onze projecten.

Noodzaak van taalvaardigheid

In 2015 is in onderzoek naar voren gekomen dat geen enkele basisschool op Bonaire voldoet aan de (Europese) landelijke norm voor de Cito-toets. Maar liefst **85%-90%** van de middelbare school leerlingen scoorden onder de normen van de rekentoetsen (2F en 3F en de Cito vaardigheidstoetsen rekenen en taal).

Wetende dat het voortgezet onderwijs volledig in het Nederlands plaatsvindt geven de cijfers hiermee goed weer hoe belangrijk ons werk is en waarom wij ons elk jaar weer inzetten voor het verbeteren van de taalvaardigheid van onze kinderen.

Vrijwilligers en Medewerkers

Vrijwilligers hebben een belangrijke plaats binnen onze stichting en ook in 2023 hebben vele projecten weer doorgang kunnen vinden door de tomeloze inzet van hen allen.

In 2023 heeft onze stichting de hulp mogen ontvangen van **ruim 20** vrijwilligers.

Het vinden van vrijwilligers is vaak toch nog een uitdaging. Gaat het om kortere projecten van een (aantal) dag(en), dan lukt het vaak. Voor langdurige projecten blijft het echter lastig vrijwilligers te vinden die bereid zijn op regelmatige basis te willen komen.

Naast ingehuurde krachten heeft de stichting sinds juli 2021 één medewerker in dienst;

Darly Janga

Chauffeur en bibliothecaresse van de Mediabus

(op de foto met Junny Janga bij ondertekening van haar arbeidsovereenkomst)

Mediabus

In 2023 ging de bus weer dagelijks op pad. Helaas stond in het najaar de bus lange tijd langs de kant wegens reparatiewerkzaamheden.

Onze stichting wil met de Mediabus de laaggeletterdheid op Bonaire bestrijden. Van alle mensen woonachtig op Bonaire heeft namelijk 17% moeite met lezen en schrijven. Wij denken dat het beter beheersen van de Nederlandse en Papiamentse taal zorgt dat zij beter kunnen functioneren binnen de maatschappij.

De toekomstige vacatures stellen meer eisen aan goede taalvaardigheid. Ook de snel veranderende technologie speelt hierin een grote rol.

Meer bedrijven en instanties werken steeds meer digitaal en dus.

Alle reden om ervoor te zorgen dat iedereen op Bonaire de kans krijgt zich verder te ontwikkelen. Hoe kan dit beter dan door kinderen enthousiast te maken en motiveren om te lezen, lezen en nog meer lezen!

Nieuwe Mediabus

Onze Mediabus is inmiddels een dagje ouder geworden, waardoor wij jaarlijks veel kosten hebben aan onderhoud. Er is daarom besloten uit te gaan kijken naar een nieuwe(re) bus, één die groot genoeg is voor minimaal 2000 boeken. Inmiddels hebben wij een nieuwe bus gekocht die geschikt moet worden gemaakt als Mediabus. We verwachten begin 2024 de nieuwe bus in gebruik te nemen.

Waar en wanneer is de Mediabus onderweg??

De Mediabus bezoekt, volgens een vast rooster, van maandag tot en met vrijdag alle basisscholen. Alle leerlingen van deze scholen krijgen de mogelijkheid in de bus een boek uit te zoeken en deze gratis te lenen. Afgelopen jaar zijn we in de middaguren naar de opvangorganisaties geweest.

Donatie van een heleboel kinderboeken aan de Mediabus!!

Wij zijn altijd op zoek naar nieuwe titels/boeken om aan onze collectie toe te voegen en in 2023 werden wij blij verrast door een grote donatie van nieuwe kinderboeken! Veel boeken zijn gedoneerd door Biblionef. (zie verder in dit jaarverslag) Wij waren hier heel erg blij mee en hebben een deel van de boeken als uitleenboeken in de bus. En een deel van de boeken hebben wij weggegeven aan de kinderen die onze Mediabus regelmatig komen bezoeken en ook scholen en kinderopvang. Er werd door de kinderen enorm enthousiast op deze cadeau's gereageerd en wij hebben vele glimlachen op gezichten mogen zien!

Een extra dankwoord voor onze vrijwilligers van de Mediabus.

De Mediabus zou niet kunnen draaien zonder de inzet van onze vrijwilligers en wij vinden het belangrijk van de gelegenheid gebruik te maken om hen extra te bedanken voor hun inzet. Alle vrijwilligers willen wij heel erg bedanken voor de tijd, energie en vreugde die zij elke keer weer steken in de Mediabus! Dankzij jullie komen de boeken bij de kinderen terecht en dit is zo belangrijk!

Extra in het zonnetje willen wij zetten Darlene (Darly) Janga veel voor de Mediabus gedaan als coordinator en bibliothecaresse. In 2021 heeft zij haar rijbewijs gehaald en kan nu zelfstandig de bus rijden.

Ook dit jaar hebben wij weer meegedaan met Bon Doet. Samen met medewerkers van RCN en onze vrijwilligers hebben wij de Mediabus weer helemaal schoongemaakt van binnen en buien. Tijdens de schoonmaakactie stond de bus dit jaar bij Kas di Schermer in Rincon.

Biblioneef

De stichting is sinds 2021 voor Bonaire contactpersoon voor Biblioneef Nederland. Biblioneef verstuurt regelmatig kinderboeken naar Caribisch Nederland voor de scholen en opvang. Wij zorgen dat deze, vaak nieuwe, boeken worden verdeeld over de verschillende organisaties.

In oktober 2023 was er wederom een zending van meer dan 4000 kinderboeken. Meer dan 25 vertegenwoordigers van scholen en kinderopvang zijn langsgesproken bij Cavalier om gratis boeken uit te zoeken voor hun kinderen.

Voorleesdag op 16 november was groot succes!

Voor de 6^e keer heeft de stichting een voorleesmiddag georganiseerd, afgelopen jaar op 16 november 2023. Een dag waarop door meer dan 130 vrijwilligers op basisscholen en kinderdagopvang locaties voorgelezen wordt aan de kinderen. Dit jaar deden ook leerlingen van het VMBO mee met de Voorleesdag. Het doel van deze voorleesdag is het aan kinderen laten zien en ervaren hoe leuk lezen en voorlezen eigenlijk is en ze daarmee stimuleren zelf meer te gaan lezen. Door het grote aantal vrijwilligers hebben we zelfs kunnen voorlezen bij de ouders van Cocari en de gehandicapten van FKPD.

Monica Clarendia heeft dit jaar weer een workshop gegeven aan de vrijwilligers. Op deze bijeenkomst werden tips en trucs geleerd om op een goede manier in de klas aan de leerlingen voor te lezen.

De dag was een groot succes. In bijna alle klassen is een half uurtje voorgelezen door één van onze vrijwilligers. De leerlingen en de scholen waren erg tevreden.

Taallessen aan volwassenen

Sedert 2021 geven wij ook taallessen aan volwassenen. Dankzij de subsidieregeling Tel Mee met Taal bestaat de mogelijkheid om volwassenen te helpen met de Nederlandse taal. Samen met FORMA hebben wij begin 2023 weer een aanvraag in Nederland ingediend en deze is gehonoreerd.

We zijn gestart met vier klassen met 30 deelnemers bij SGB in Playa. Twee avonden in de week krijgen de deelnemers, voornamelijk Latinos, les in de Nederlandse taal. De andere groepen hebben eind december de cursus na 16 lessen met succes afgerond. Zij hebben tijdens een feestelijke bijeenkomst een certificaat ontvangen.

In Rincon heeft ook nog een aparte groep les gevolgd. In het pas gerenoveerde Kas di Schermer, midden in het dorp, zijn cursisten gestart met taallessen. Uniek was dat we in 2023 een samenwerking zijn gestart met de vakbond AFBW. Voor de leden van de bond hebben wij eveneens een basiscursus Nederlandse taal gestart in het najaar.

Summerschool tijdens de vakantie!

In 2023 heeft Stichting Lezen & Schrijven Bonaire voor het zevende achtereenvolgende jaar Summerschools georganiseerd. Summerschool wordt georganiseerd voor leerlingen uit het primaire onderwijs en vindt plaats tijdens schoolvakanties. De naam doet vermoeden dat dit alleen tijdens de zomervakantie is, maar op Bonaire is het altijd zomers weer, dus wij streven ernaar tijdens zoveel mogelijk vakanties Summerschool te organiseren. Want hoe meer de leerlingen met taal in aanraking komen, des te meer profijt zij hiervan hebben gedurende hun verdere leven!

De ochtenden tijdens Summerschool worden besteed aan extra oefening in de Nederlandse taal, waarbij vaak gebruik wordt gemaakt van het programma Muiswerk en er worden daarnaast activiteiten en spelletjes georganiseerd om het leren van de Nederlandse taal extra leuk te maken.

Tussen de middag is er ruimte voor een pauze en wat ontspanning, ook is er dan tijd voor een door ons georganiseerde lunch, zodat iedereen genoeg energie heeft voor de hele dag!

De middagen worden ingevuld met sportieve, leuke en leerzame activiteiten, zodat er een mooie balans is tussen hard werken en het nodige plezier en ontspanning, het is tenslotte ook vakantie!

Summerschool begint dagelijks om 8.00u en eindigt om 17.00u.

Leerlingen zijn vanaf 7.30u welkom en leerlingen die thuis niet hebben kunnen ontbijten, krijgen deze voor de les begint.

*“We hebben veel excursies ondernomen dit jaar, dat was zo leuk! Ook waren er allerlei spellen bedacht welke wij vooral in de ochtend speelden, zoals een Blinddoekspel. Er werd natuurlijk ook hard gewerkt aan Nederlands hoor! Wij hebben zo genoten van de leerlingen, het was een feestje!”
vertellen Juf Julivien en Juf Jane.*

De impact van Stichting Lezen & Schrijven opgesomd.

Om een goed overzicht te krijgen van de impact die onze stichting heeft en het werk dat wij verrichten, nemen wij u hierbij mee in een korte opsomming van wat wij allemaal hebben gedaan en bereikt in 2023.

Summerschool in 2023:

- Wij zijn er weer in geslaagd voldoende fondsen te werven om alle kosten te dekken van alle gedraaide Summerschools in 2023.
- In 2023 vonden er totaal drie Summerschools plaats;
  - Één Summerschool die één week geduurd heeft tijdens de Paasweek en
  - Twee Summerschools die ieder 2 weken geduurd hebben tijdens de grote vakantie.
- Er hebben in totaal **75 leerlingen** deelgenomen aan de Summerschool.

Mediabus in 2023:

- Mede dankzij subsidie van het Openbaar Lichaam Bonaire en donaties van particulieren heeft de Mediabus weer kostendekkend kunnen draaien en rijden in 2023.
- Ook dit jaar hebben weer meer dan **1500 kinderen** gebruik gemaakt van de Mediabus.
- 5 ochtenden per week bezoekt de Mediabus alle basisscholen van Bonaire.
- In de middag gaan we ook naar naschoolse opvang.

Voorleesdag 2023:

- Meer dan 130 vrijwilligers hebben een halfuurtje voorgelezen in de klassen van alle basisscholen op Bonaire, bij Cocari en FKPD.

Taallessen voor volwassenen:

- 3 keer 5 groepen van totaal 60 volwassen Nederlandse taal in 275 lessen.

Boeken van Biblionef:

- In januari en september totaal meer dan 6000 boeken verspreid onder scholen en kinder- en naschoolse opvang.

Copyright: Darly Janga en Paul Ruijs

Januari 2024